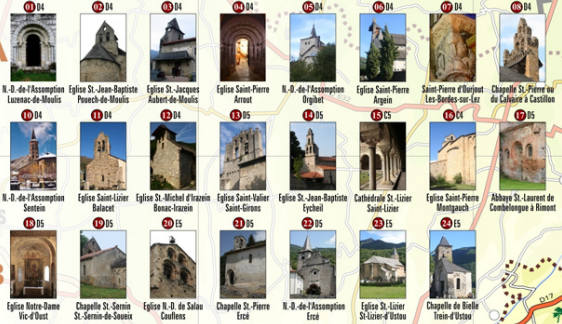

COUSERANS

COMMINGES

VAL D'ARAN

CAMINS ART ROMANIC PIRENÈUS

Camins Art Romanic Pirenèus
 Office of Tourisme-Point information
 Tourism office
 Oficina de turismo
 Oficina de turismo
 Oficina de turismo

- Eglise Church
- Capitall Capitall
- Chapelle Chapel
- Château Tour
- Tour Tower
- Castell - Torre Castle - Tower
- Abbaye Abbey
- Monastèri Monastery
- Basilica - Collégiale - Cathédrale Basilica - Collegiate church - Cathedral
- Gatedora - Gatedora Basilica - Collégiate - Cathedral
- Musèu Museum
- Site remarquable Outstanding site
- Salò remarkable Loc d'intèrès
- Point de vue View
- Mirador Mirador
- Castel Castle

Principaux sommets : Cols
 Major peaks - Passes
 Epicos - Collados
 Clms - Collis
 Esths - ports
 Cascade - Crque - Grotte
 Waterfall - Crque - Cave
 Escaca - Crq - Cueva
 Cascada - Cirs - Cova
 Salt - Orc - Fall

Couserans

Les chemins pyrénéens de l'art roman

Les « chemins pyrénéens de l'art roman » sillonnent trois territoires intimement unis par des millénaires d'histoire commune, le Couserans, le Comminges et le Val d'Aran, Nous sommes ici dans les Pyrénées centrales, celles où les sommets sont les plus hauts, à la frontière de la France et l'Espagne. Dans ces montagnes que les pyrénéens ont défrichées depuis les temps préhistoriques, l'altitude élevée des voies de communication d'une vallée à l'autre ne fut jamais un obstacle majeur.

De tout temps, ces territoires soumis à de multiples influences ont été à la fois des lieux de passage et de rassemblement. Notamment au Moyen âge, où se multiplièrent les chemins et les lieux de pèlerinage, où les réseaux transfrontaliers se structurèrent, favorisant la circulation des biens et des idées.

Dans ces trois territoires des Pyrénées centrales les foyers artistiques tissèrent des biens privilégiés et contribuèrent à leur manière à l'éclosion et à l'épanouissement de l'art roman qui embrassa toute l'Europe médiévale. Les pouvoirs politique et religieux

atteignirent leur apogée avec de grands comtes et de prestigieux évêques faisant du puissant diocèse de Comminges, auquel, pendant longtemps, a appartenu le Val d'Aran, et de celui du Couserans, de hauts lieux de la culture occitane. De ce brillant passé, il reste une identité forte et un riche héritage que les hommes de ce pays ont su préserver.

Ces « chemins de l'art roman » vous conduiront des hauts sommets, les plus prestigieux aux églises les plus modestes cachées dans les replis profonds des vallées où se détachant sur le décor grandiose et sauvage des hauts sommets. Laissez-vous imprégner par l'atmosphère particulière de ces havens de paix bien loin du tourbillon du monde, par la qualité spirituelle de ceux qui à travers les symboles de leur temps nous ont légué ces merveilles. Au-delà de l'art roman et de l'époque médiévale, que ces chemins soient aussi pour vous l'occasion de découverte des multiples trésors d'un patrimoine pyrénéen qui sur plusieurs millénaires raconte l'histoire de l'homme. **Bon voyage sur les « chemins de l'art roman »...**

Comminges

Es camins pireneses der art romaníc

Es "camins pireneses der art romaníc" traubens tres territòris intimament junhudi per milenaris d'istòria comuna, eth Coserans, eth Comenge e era Val d'Aran.

"In plan enes Pireneus centraus, aqueri a on tucs son es més nauts, ona terrièra entre França e Espanha. En aquestes montanhes qu'es pirenesan artiat d'ençá des temps preistorics, era altitud elevada de vies de comunicacion d'ua val a ua aut on siguec jamés un gran obstacle.

De tostemp, aguesti territòris expausadi a força influéncias an estat ath viatge lòcs de passatge e d'amassada. Sustot ena edat mieja, quan se multiplicàren es camins e es lòcs de pèlerinatge, quan es hilats transfronteiers s'estructurèren, en tot afavorir etha circulacion des bens e des idees. En aguesti tres parçans deth Pireneu centrau es centres artistics teisherren ligams privilegiadi e contribuèren ara sua manera ara eclosion e er esperandiment der art romaníc per tota era Euròpa medieva. Es poders politic e religiós arthenheren eth sòn apogeu damb grani comtes e prestigiós bisbes en tot hèr

ua potenta diocèsi de Comenges, ara quau, pendent força temps, apertienec era Val d'Aran, e de Coserans, lòcs plan importants dera cultura occitana. D'aguest ludent passat ne demore ua identitat hòrta e un arric eiviatge qu'es òmes d'aquest país an sabut preservar.

Aguesti "camins der art romaníc" vos amàran autan entà monuments plan prestigiós coma entàs glèises més umiles amagades enes replècs prigonds des vals a on destaque sus eth decorat grandios e sauvatge des nauts tucs. Deishatz-vos impregnar pera atmosfera particulara des sons comèrs de patz ben luenth deth bronit deth moon, pera qualitat espiritua d'aqueri qu'a trauèrs des simbues deth sòn temps mos an legat es sues meravelhas. Ath delà der art romaníc e dera època medieva, qu'aguesti camins siguen tanben entà vosati era escadença entara descubèrti des plan tresaus d'un auvialge pireneic que d'ençá força milenaris raconte era istòria der òme. **Bon viatge pes « camins der art romaníc »...**

Els camins pirinens de l'art romaníc

Els « camins pirinens de l'art romaníc » solquen tres territòris intimament ligats per mil·lennis d'istòria comuna : el Couserans, el Comenge i la Val d'Aran. Aquí, als Pirineus centrals, on els cims són els més alts, a la frontera entre França i Espanya. En aquestes muntanyes que els pirinens han desbrossat des de temps prehistòrics, l'altitud elevada de les vies de comunicació d'una vall a l'altra mai va suposar un obstacle important. De tota la vida, aquests territoris sotmesos a nombroses influències han suposat a la vegada llocs de pas i de reunió. Sobretot a l'Edat Mitjana, quan es van multiplicar els camins i llocs de pèlerinatge, i quan es van estructurar les xarxes transfronteres, afavorint així la circulació de bens i d'idees. En aquests tres territoris dels Pirineus centrals els centres artístics van tenir lligams privilegiats contribuint així al naixement i desenvolupament de l'art romaníc a tot arreu de l'Europa medieval. Els poders polític i religiós van aconseguir el seu apogeu amb grans comtes i

prestigiosos bisbes a la poderosa diocèsi del Comenge, a la que va pertànyer durant molt de temps la Val d'Aran així com el Couserans, dos reflexos de la cultura occitana. D'aquest passat tant brillant, la gent d'aquestes contrades ha sapigut conservar una forta identitat així com una riquesa artística. Els « camins de l'art romaníc » us transportarà des dels monuments més prestigiosos a les esglésies més modestes amagades dins les profunditats de les valls o bé despenjant del decorat espectacular i salvatge dels alts cims. Deixeu-vos impregnar per l'atmosfera particular d'aquestes terres de pau allunyades d'aquest món agitat, per la qualitat espiritual d'aquells que, a través dels símbols del seu temps, ens han llegat aquestes meravelles. A més de l'art romaníc i de l'època mitjana, desitjo que aquests camins suposin també per a vosaltres l'ocasió per a descobrir els nombrosos tresors d'un patrimoni pirinenc que conta la història de l'home a través del temps. **Bon viatge pels « camins de l'art romaníc »...**

Val d'Aran

Los caminos pirenaicos del arte románico

Los caminos pirenaicos del arte románico recorren tres territorios intimamente unidos por milenios de historia común: Couserans, Comminges y el Valle de Aran. Estos territorios se encuentran en el Pirineo Central, donde están los picos más altos de dicha cordillera, en la frontera entre España y Francia. En estas montañas que los pirenaicos desbrozaron desde la prehistoria, la altitud elevada de las vías de comunicación de un valle al otro nunca ha representado un obstáculo significativo.

Estas tierras se han visto sometidas a múltiples influencias desde siempre, y han sido lugares de paso así como de encuentro, en particular en la Edad Media, cuando se multiplicaron los caminos y lugares de peregrinación, y se estructuraron las redes transfronterizas, lo cual favoreció la circulación de bienes e ideas.

En dichos territorios del Pirineo Central, los centros artísticos estrecharon lazos especiales, y contribuyeron a su manera al desarrollo y florecimiento del arte románico que se expandió por toda Europa en el medievo. El poder político y el religioso

alcanzaron su apogeo con grandes condes y prestigiosos obispos, haciendo que la poderosa diócesis de Comminges, a la que perteneció el Valle de Aran durante mucho tiempo, y la de Couserans, se convirtieran en capitales de la cultura occitana. De tan brillante pasado queda una identidad fuerte y un valioso legado que los habitantes de esta región han sabido preservar. Estos caminos del arte románico le conducirán de los monumentos más prestigiosos a las iglesias más modestas, que se esconden en los recovecos profundos de los valles o se destacan en el magnífico panorama salvaje de las altas cumbres. Impregñese del singular ambiente de estos parajes apacibles, lejos de la vorágine, y sienta la espiritualidad de quienes nos han dejado estas maravillas en herencia, mediante los símbolos de su tiempo. Además de recorrer el arte románico y la época medieval, estos caminos suponen la ocasión de descubrir numerosos tesoros de un patrimonio pirenaico que narra varios milenios de la historia del hombre. **¡Buen viaje por los caminos del arte románico!**

Pyrenean paths to Romanesque art

The "Pyrenean Paths to Romanesque Art" criss-cross three territories closely linked by millennia of common history, the Couserans, the Comminges and the Val d'Aran. Here the French-Spanish border runs along the highest peaks of the Central Pyrenees, whose inhabitants have been carving out a living since prehistoric times and for whom the high mountain passes in between valleys have never been a real problem. The peoples who have travelled through or gathered here over the ages have each left their mark, particularly in the Middle Ages when pilgrimages became popular thus leading to Pilgrim paths and a network of cross-border routes which encouraged the movement of goods and ideas.

In the three territories of the Central Pyrenees, artists and craftsmen shared a local identity, adding their own touch to the birth and spread of Romanesque art as it conquered mediaeval Europe. Political and religious power was embodied by the Counts and Bishops, who made the powerful

dioceses of Comminges (which long included the Val d'Aran) and the Couserans into hauts lieux of Occitan culture. The heritage of this brilliant past and the strong local identity associated with it is perpetuated today by the descendants of those artists. These "Pyrenean Paths to Romanesque Art" will take you both to famous monuments and modest chapels hidden in the deep folds of the valleys or standing out on stark mountain tops. As you take in the atmosphere of these havens of peace "far from the madding crowd", you cannot help being touched by the spirituality of those who handed these marvels down to us, created with the symbols of their own time. In addition to the Romanesque art of the Middle Ages, these paths also offer an opportunity of discovering the many artefacts testifying to human presence in the Pyrenees for thousands of years. **Bon voyage on the « Pyrenean Paths to Romanesque Art »...**

